

COVID-19 a vládné opatrenia vo finančnej oblasti

V stredu 2.4.2020 národná rada Slovenskej republiky schválila vládny návrh zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19. Prinášame Vám prehľad týchto opatrení, ktoré vstúpia do účinnosti dňom uverejnenia zákona v zbierke zákonov, čo sa očakáva v najbližších dňoch a to o opatreniach:

- na úseku daní a účtovníctva
- o finančnej pomoci a
- opatreniach pri dovoze tovaru zo zahraničia.

Všetky tieto opatrenia sa budú uplatňovať už od 12.3.2020, kedy bola v súvislosti s koronavírusom na Slovensku vyhlásená mimoriadna situácia a až do konca kalendárneho mesiaca, v ktorom vláda vyhlásenie mimoriadnej situácie zruší (ak pri jednotlivých opatreniach nie je stanovené ich dlhšie trvanie; vláda môže uplatňovanie opatrení predĺžiť aj po zrušení mimoriadnej situácie).

I. Opatrenia na úseku daní a účtovníctva

Daňové priznanie k dani z príjmov a ročné zúčtovanie

Daňové priznanie k dani z príjmov, ktoré sa má podať v lehote, ktorá uplynie počas trvania týchto opatrení (t. j. najmä lehota 31.3.2020, ktorá sa aplikuje na väčšinu daňovníkov, ktorí majú fiškálny rok zhodný s kalendárnym rokom, ale aj prípadná predĺžená lehota do 30.6.2020, ak budú tieto opatrenia trvať aj v tomto čase), sa bude **podávať do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení mimoriadneho stavu** (kedy je potrebné aj zaplatiť daň).

V rovnakej lehote zamestnávateľa vykonajú aj ročné zúčtovanie a výpočet dane z príjmov pre zamestnancov a doklad o tomto ročnom zúčtovaní doručia zamestnancom v lehote do konca druhého kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení mimoriadneho stavu. V tejto lehote dvoch mesiacov od skončenia mimoriadneho stavu zamestnávateľ vráti rozdiel medzi vypočítanou daňou z príjmov a úhrnom zrazených preddavkov na daň z príjmov v prospech zamestnanca a vyplätí zamestnaneckú prémie, daňový bonus alebo jeho časť a daňový bonus na zaplatené úroky alebo jeho časť.

Daňovník má možnosť oznámiť svojmu správcovi dane predĺženie lehoty na podanie daňového priznania najviac o tri mesiace (aj bez dôvodu), resp. o šesť mesiacov (ak mu plynuli príjmy zo zahraničia). Ak by aj takáto posunutá lehota uplynula počas trvania týchto opatrení, povinnosť podať daňové priznanie a zaplatiť daň sa presúva do konca kalendárneho

mesiacu nasledujúceho po skončení mimoriadneho stavu. Predĺženie na základe oznámenia sa netýka daňovníkov v konkurze alebo likvidácii, takýto daňovník musí o predĺženie lehoty požiadať, pričom správca dane nie je povinný takejto žiadosti vyhovieť.

Elektronická komunikácia

Osoby, ktoré nie sú povinné komunikovať s finančnou správou elektronickými prostriedkami s použitím zaručeného elektronického podpisu, alebo prostredníctvom určeného elektronického rozhrania (napr. priznania DPH), môžu urobiť podania a komunikovať s finančnou správou emailom a nemusia pritom takéto podanie dopĺňať v listinnej podobe (typicky pôjde napr. o fyzické osoby nepodnikateľov). V prípade nedostatkov takéhoto podania bude aj finančná správa komunikovať v rovnakej podobe. V tejto súvislosti upozorňujeme na to, že dôkazné bremeno o uskutočnení určitého podania stále znáša ten, ktorý toto podanie robí a pri komunikácii emailom nie je zrejmé, ako sa uskutočnenie podania preukazuje.

Predĺženie lehôt

Zmeškanie lehôt počas uplatňovania týchto opatrení sa odpustí, ak daňový subjekt takto zmeškaný úkon urobí najneskôr do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení uplatňovania týchto opatrení (na lehotu na podanie daňového priznania k dani z príjmov a zaplatenie dane, sa vzťahujú vyššie uvedené opatrenia, nie toto všeobecné opatrenie).

Doručovanie do vlastných rúk

POZOR, dôležitá zmena nastáva pri doručovaní zásielok finančnej správy, ktoré sú určené do vlastných rúk adresáta. Počas uplatňovania týchto opatrení na doručenie zásielky do vlastných rúk stačí, ak pošta doručí oznámenie o uložení zásielky s odbernou lehotou (prípadne iným spôsobom stanoveným samotnou poštou!), po uplynutí ktorej sa zásielka považuje za doručенú bez ohľadu na to, či sa o tom adresát dozvedel. **Znamená to, že poštár v skutočnosti nemusí zásielku doručovať, ani urobiť druhý pokus o jej doručenie, rovnako môže oznámiť jej uloženie na pošte.**

Prerušenie daňových konaní

Daňové konania, ktoré sa začali pred vyhlásením mimoriadnej situácie sa prerušia na žiadosť daňového subjektu, v skôr prerušených konaniach sa nebude pokračovať a daňové konanie začaté počas uplatňovania týchto opatrení sa prerušuje v deň nasledujúci po začatí konania. Konania sa prerušia v uvedených prípadoch vždy, finančná správa nemá možnosť prerušenie odmietnuť.

Hoci sa ohľadom pokračovania v takto prerušených konaniach zákonodarcu nevyjadril celkom jasne, máme za to, že takto prerušené konania budú pokračovať po zrušení mimoriadneho stavu v súvislosti s koronavírusom (ako to celkom jasne vyplýva aj z dôvodovej správy k návrhu zákona).

Prerušenie daňových konaní sa však netýka konania, v ktorom sa rozhoduje o vrátení daňového preplatku – preplatky sa teda budú vracieť tak, ako doteraz. Prerušenie sa tiež netýka ani konaní o nadmernom odpočte DPH. V týchto prípadoch je možné konanie prerušiť

len v tom prípade, ak je na konanie potrebná osobná účasť osoby, ktorá so svojou účasťou z dôvodu pandémie nesúhlasí.

Prerušenie niektorých lehôt

Počas trvania uplatňovania týchto opatrení neplynie lehota na zánik práva vyrubiť daň, zánik práva vymáhať daňový nedoplatok, ani premlčacia doba na vymáhanie daňového nedoplatku.

Ak počas trvania uplatňovania týchto opatrení uplynie lehota splatnosti dane, ktorú daňový subjekt zaplatí do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení mimoriadneho stavu v súvislosti s koronavírusom, takéto omeškania sa nepokladá za dlžnú sumu dane. Z takto vykonaných platieb finančná správa ani nebude vyrubovať úroky z omeškania.

Delikty

Daňový subjekt sa zbaví zodpovednosti za porušenie povinnosti podať dodatočné daňové priznanie k dani z príjmov v ustanovenej lehote, ak táto lehota uplynula počas trvania týchto opatrení a ak daňový subjekt túto povinnosť splní do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení týchto opatrení. Pokuta za vyššiu daň podľa dodatočného daňového priznania sa bude počítať len do dňa vyhlásenia mimoriadneho stavu.

Počas obdobia trvania týchto opatrení sa odkladá daňová exekúcia (právne účinky úkonov vykonaných počas od vyhlásenia mimoriadnej situácie do dňa účinnosti zákona o týchto opatreniach však zostávajú zachované).

Daň z motorových vozidiel

Lehota na podanie daňového priznania a splatnosť dane z motorových vozidiel, ktorá neuplynula pred vyhlásením mimoriadneho stavu z dôvodu koronavírusu, alebo začala plynúť po jeho vyhlásení, sa považuje za dodržanú, ak sa podá daňové priznanie a zaplatí táto daň do konca kalendárneho mesiaca nasledujúceho po zrušení mimoriadneho stavu.

Správne poplatky

Dočasne sa rušia správne poplatky za úkony a konania správnych orgánov, ktoré sú potrebné na zmiernenie negatívnych následkov pandémie ochorenia COVID-19. Zákonodarca však nijako nešpecifikuje, o aké poplatky sa má jednať.

Opatrenia v oblasti účtovníctva

Povinnosti podľa zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov, ktorých lehota bola zmeškaná počas trvania týchto opatrení, sa považujú za riadne splnené, ak budú splnené o konca tretieho kalendárneho mesiaca nasledujúceho po skončení mimoriadneho stavu, alebo do uplynutia lehoty na podanie daňového priznania (podľa toho, čo nastane skôr!). To isté platí aj v prípade, ak však povinnosti podľa zákona o účtovníctve nemohli byť splnené z objektívnych personálnych alebo technických dôvodov z dôvodu negatívnych následkov pandémie COVID-19, ak budú tieto splnené v rovnakej lehote.

Aj lehota na uloženie pokút podľa zákona o účtovníctve sa počas trvania týchto opatrení

prerušuje.

Iné opatrenia

Okrem opatrení určených pre daňové subjekty zákonodarca prijal opatrenia umožňujúce home office aj pre pracovníkov finančnej správy, či odloženie vykonania služobného hodnotenia a podania majetkového priznania pracovníkov finančnej správy v lehote šesťdesiat dní od zrušenia mimoriadneho stavu.

II. Finančná pomoc

Finančná pomoc podnikateľom, ako ju navrhla vláda a schválil parlament je určená malým a stredným podnikom, t. j. podnikateľom, ktorí zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 mil. EUR a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 mil. EUR (a zároveň nie sú prekročené európske pravidlá o štátnej pomoci *de minimis*).

Túto finančnú pomoc môže poskytnúť ministerstvo financií (nemusí!) vo forme poskytnutia záruky za úver, alebo vo forme úhrady úrokov z úveru poskytnutého Exportno-importnou bankou Slovenskej republiky alebo Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou, a.s. (finančná pomoc sa teda netýka úverov poskytnutých komerčnými bankami).

Podrobnosti o možnosti, ako požiadať o finančnú pomoc stanoví Ministerstvo financií.

Záruka za úver

Ministerstvo financií sa môže zaviazat', že na splní záväzok voči banke namiesto podnikateľa, ak ho nesplní tento, vždy však len v tom prípade, ak podnikateľ:

- a) nie je sprostredkovateľom zamestnania za úhradu alebo agentúrou dočasného zamestnávania,
- b) nemá dlh voči sociálnej poisťovni alebo zdravotnej poisťovni po lehote splatnosti viac ako 180 dní,
- c) nie je v konkurze alebo reštrukturalizácii a
- d) spĺňa podmienky určené bankou.

V prípade, ak ministerstvo financií bude plniť namiesto podnikateľa záväzok voči banke, následne bude ministerstvo môcť tento záväzok vymáhať od podnikateľa spolu s úrokom (vrátane možnosti delegovať vymáhanie pohľadávky na iné osoby).

Úhrada úrokov z úveru (tzv. bonifikácia úroku)

Bonifikáciu úroky môže ministerstvo poskytnúť zamestnávateľovi, ak:

- a) v období určenom v zmluve o úvere uzavretej medzi bankou a malým zamestnávateľom tento udrží úroveň zamestnanosti určenú v zmluve o úvere a
- b) na konci tohto obdobia nebude mať zamestnávateľ záväzky na poisťnom na sociálne poistenie, na povinných príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie alebo na poisťnom na povinné verejné zdravotné poistenie po lehote splatnosti voči Sociálnej poisťovni alebo zdravotnej poisťovni nad výšku určenú v zmluve o úvere.

Opatrenia neriešia situáciu, ako bude banka postupovať voči podnikateľovi, ak podmienky na bonifikáciu úrokov nesplní, je iba stanovené, že banka v takom prípade bude povinná vrátiť úroky ministerstvu. Dá sa tak len predpokladať, že zmluva s bankou bude upravovať v takom prípade aj povinnosť podnikateľa úroky dodatočne zaplatiť (ani dôvodová správa k návrhu zákona neobjasňuje úmysel vlády v tomto prípade).

III. Opatrenia pri dovoze tovaru zo zahraničia

Počas trvania týchto opatrení je od platenia cla a dane z pridanej hodnoty oslobodený tovar dovezený zo zahraničia, ktorý je určený na bezplatné pridelenie osobám postihnutým v súvislosti s koronavírusom alebo ochorením COVID-19, alebo tovar určený pre osoby poskytujúce pomoc pri zamedzení šíreniu koronavírusu alebo ochorenia COVID-19 a ide o tovar dovezený charitatívnou organizáciou schválenou Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky.

Ako charitatívnu organizáciu alebo dobročinnú organizáciu na účely dovozu tovaru s oslobodením od dovozného cla a od dane z pridanej hodnoty ministerstvo vnútra schváli osobu, ktorá o to požiada a ktorá podľa údajov zapísaných v registri vedenom ministerstvom vnútra

- a) poskytuje zdravotnú starostlivosť, sociálnu pomoc alebo humanitárnu starostlivosť,
- b) podporuje verejnoprospešný účel, ktorým je plnenie individuálne určenej humanitnej pomoci pre jednotlivca alebo skupinu osôb, ktoré sa ocitli v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou, alebo
- c) vykonáva inú činnosť charitatívnej povahy alebo dobročinnnej povahy.